

kompetentnost' uchitelja: struktura, trebovanija i sistema izmerenij / E. K. Hinner, A. P. Shestakov // Informatika i obrazovanie. – 2005. – № 12. – S. 1-5. 6. Shevchuk L. O. Osoblivosti formuvannja j rozvitku informacijnoї kompetentnosti majbutnih uchiteliv u vivih navchal'nih zakladah respubliki Pol'wi / L. O. Shevchuk // Problemi osviti u Pol'wi ta v Ukraїni v konteksti procesiv globalizacii ta evrointegracii. – 22-24 kvitnja, 2009 r. Kiiv-Zhitomir / za red.: V. Kremenja, T. Levovic'kogo, S. Sisoevoi. – K. : KIM, 2009. – S. 729-737. 7. Shestopaljuk O. V. Formuvannja informacijno-komunikacijnoї kompetentnosti majbutn'ogo pedagoga / O. V. Shestopaljuk // Informacijno-telekomunikacijni tehnologii v suchasnij osviti: dosvid, problemi, perspektivi : zb. nauk. pr. – Ch. 1 / za red.: M. M. Kozjara, N. G. Nichkalo. – L'viv : LDU BZhD, 2009. – S. 137-141.

Л.Л. Коношевський, О.Л. Коношевський

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ

У статті розглянуто структуру інформаційно-комунікаційної компетентності та шляхи формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів математики.

Л.Л. Коношевський, О.Л. Коношевський

ФОРМИРОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОМУНИКАЦИОННОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МАТЕМАТИКИ

В статье рассмотрена структура информационно-коммуникационной компетентности и пути формирования информационно-коммуникационной компетентности будущих учителей математики.

L.L. Konoshevsky, O.L. Konoshevsky

THE FORMATION OF INFORMATIVE-COMMUNICATIVE COMPETENCE OF THE FUTURE TEACHERS OF MATHEMATICS

The structure of informative-communicative competence and the ways of the formation of the competence of the future teachers of Mathematics is analysed in the article.

Стаття надійшла до редакції 25.11.2012

УДК 378.37.017.92

*О.О. Гуцояк,
м. Херсон, Україна*

РОЛЬ ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ ЯК СКЛАДОВОЇ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми в загальному вигляді. Сучасний етап розвитку технічної освіти в Україні характеризується пошуком відповідей на ряд гуманітарних питань, пов'язаних з розвитком духовного світу особистості, зокрема морально-естетичного ідеалу студентів. Аналіз наукової літератури засвідчує педагогічні по-

шуки у цьому напрямку, проте роль гуманітарних дисциплін у формуванні морально-естетичного ідеалу студентів вищих технічних навчальних закладів залишається недостатньо висвітленою, що зумовлює потребу в осмисленні можливостей вищої технічної освіти у формуванні духовного світу молоді.

Модернізація вищої освіти України та її інтеграція у світову систему освіти вимагає переосмислення основних напрямів професійної підготовки кадрів. В даний час пріоритетним напрямом в освіті стає виховання творчої особистості, здатної до самореалізації у швидко мінливих соціально-економічних умовах, так як самореалізація є внутрішньою умовою, рушійною силою і мотивом здійснення предметних і соціальних перетворень людини.

Для успішного вирішення цих питань вища школа України покликана створювати необхідні умови формування професійно і соціально компетентної особистості, здатної до творчості і самовизначення, це передбачає цілеспрямовану і систематичну діяльність вищого навчального закладу, орієнтовану як на створення сприятливих умов для духовного, інтелектуального і фізичного розвитку, так і на формування соціально-значущих якостей, установок і ціннісних орієнтацій особистості, що сприятимуть самовдосконаленню і творчій самореалізації особистості майбутнього фахівця. Тому особливо актуальним стає аналіз процесів свідомого розвитку особистості й передусім формування її морально-естетичного ідеалу, як цілепокладаючої установки, що має забезпечити сходження особистості до свого вдосконалення, здійснення життєвого самовизначення, пошуку методів самореалізації та саморегуляції особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ці пріоритетні напрямки формування всебічно розвиненої особистості знайшли своє відображення у державних національних програмах “Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 р.” та “Національній стратегії розвитку освіти на 2012-2021 роки”, що передбачають посилення ролі соціально-гуманітарних дисциплін у вищій школі. Так, одним з вагомих аспектів Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки щодо посилення ролі вищої освіти є формування особистості, яка усвідомлює свою належність до українського народу, європейської цивілізації, орієнтується в реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, підготовлена до життя у постійно змінюваному, конкурентному, взаємозалежному світі. Проектом передбачено посилення ролі державної гуманітарної політики щодо національного виховання, яке має забезпечити громадянське, патріотичне, моральне, трудове виховання, формування здорового способу життя, соціальної активності та відповідальності особистості [9].

Відповідно до Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 р. пріоритетним напрямком розвитку суспільства на сьогодні є гуманітарний розвиток України. Метою Концепції є: удосконалення суспільного середовища на засадах безпеки й стабільності, створення умов для функціонування демократичної культури, формування вільної, забезпеченої всіма можливостями

ми для самовиявлення, фізично й духовно розвиненої особистості, яка живе в гармонії із собою, іншими людьми, природним середовищем і навколишнім світом. У проекті наголошується, що особливо гостро проблеми гуманітарного розвитку постають перед молоддю, і вирішення їх неможливе без якісних змін у сфері освіти [8].

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз ролі гуманітарної підготовки та її вплив на формування особистості майбутніх фахівців в системі вищої технічної освіти

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес гуманітаризації повною мірою відноситься до вищої технічної освіти. Актуалізація ролі вивчення соціально-гуманітарних дисциплін під час навчання у вищій підтверджується справедливим твердженням Л.А. Шульги: «гуманітаризація освіти – це процес переорієнтації освіти з предметно-змістового принципу навчання основ наук на вивчення цілісної картини світу, пов'язаний з посиленням впливу гуманітарних наук на всі види пізнання; переміщення акцентів з «природи і суспільства» на «людину в природі і суспільстві», звернення уваги на самоцінність особистості» [4, с. 158].

У системі вищої технічної освіти сьогодні особливого значення набуває гуманітарна підготовка як складова процесу формування особистості майбутніх фахівців, оскільки в педагогічному словнику зазначено: «Вища освіта являє собою сукупність систематизованих знань і практичних навичок, що дають змогу розв'язувати теоретичні та практичні завдання за профілем підготовки з урахуванням вимог виробництва, освіти, науки, культури та перспективи її розвитку. Водночас вищу освіту слід розглядати і як систему підготовки спеціалістів вищої кваліфікації та здобуття громадянами освітньо-кваліфікаційних рівнів відповідно до їхніх покликань, інтересів і здібностей» [6, с. 88].

На дидактичному рівні проблему гуманітаризації досліджували В.Астахова, Г. Бевз, О. Бондаревська, М. Каган, І.Козловська, Б. Лихачов, А.Степанюк та ін, наголошуючи на розвиткові фахівця як духовно-моральної особистості. Різні аспекти гуманітаризації підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах досліджують вітчизняні та зарубіжні науковці: А.Ярошенко (формування духовних цінностей у вищій школі засобами гуманітарних наук); О.Вознюк (формування системи гуманітарних інтегрованих знань студентів технічних університетів); С.Романова (гуманітаризація професійної освіти у ВНЗ технічного профілю); Г.Воронка, І.Оніщенко, Л.Яценко (проблеми гуманітарної освіти); І.Кузнєцова, С.Романова (аспекти гуманітаризації технічних знань); Г.Балл, В.Бутенко, П.Кисличенко, О.Чорна (формування моральної та професійної культури фахівця); Л.Барановська, Л.Науменко, Т.Рукас (шляхи формування мовленнєвої культури фахівця).

Аналіз ряду праць щодо посилення складової гуманітарної підготовки у вищих технічних навчальних закладах, на жаль, засвідчує суперечності між

потребою духовного розвитку майбутніх фахівців та обмеженням духовного розвитку формуванням комунікативних та організаторських здібностей студентів.

Сьогодні вища технічна освіта – це потужний центр освіти, науки і культури, що передбачає отримання кваліфікаційних знань професійного спрямування, ознайомлення з найновішими досягненнями науки і техніки, а також містить розвиток особистості студента, його інтелектуальних, моральних та естетичних якостей гармонійної особистості, формування потреб і навичок подальшого самовдосконалення та безперервної освіти.

Можливості вищої технічної освіти в морально-естетичному вихованні студентської молоді знайшли певне висвітлення в науковій літературі. У працях вчених (В.Бутенко, С. Гнатенко, М. Євтух, Г. Троцько, Г. Шевченко та ін.) наголошується на потребі використання широких функціональних можливостей вищої школи в збагаченні понять та уявлень студентів про цінності, естетичному одухотворенні студентської молоді та її ставлення до навколишнього дійсності, формуванні системи ціннісних поглядів та переконань.

Питанням ролі і значення цінностей особистості в професійній діяльності присвятили праці М.Боришевський, Є. Головаха, І.Груздова, В.Ядов та ін., проблемі професійно-особистісного становлення – С.Батищев, І.Бех, Б.Братусь, А.Брушлинський, О.Газман, Б.Гершунський, С.Кульневич, О.Савченко, В.Серіков, С.Сисоєва, В.Слободчиков тощо, наголошуючи на розвитку ціннісних орієнтацій особистості як складової гармонійного розвитку майбутніх фахівців.

Сьогодні професіоналізація освіти направлена на підготовку нового типу спеціаліста-професіонала, носія цілісної науково-технічної діяльності, що відрізняється глобальністю мислення, енциклопедичністю знань, здібного до творчої роботи на всіх етапах життєвого циклу, створення систем від дослідження і конструювання до розробки технології і підприємницької діяльності, здатного на саморозвиток та саморегуляцію. Професіоналізація досягається в реальній практиці освіти як через освоєння фундаментальних наук, так і у процесі оволодіння загальнонародською культурою, що включає в себе розвиток світоглядних позицій, ідейних переконань, ціннісних орієнтирів, формування морально-естетичного ідеалу студентів тощо.

Теоретичну основу культурно-освітнього середовища вищих технічних навчальних закладів висвітлено у дослідженнях вчених (В.Козирев, Т.Кравченко, Н.Крилова, Ю.Мануйлова, Л.Новікова, В.Петрова, Н.Селіванова, О.Шахматова та ін.), які розглядають специфіку освітнього процесу у створенні матеріальних та духовних цінностей.

Актуальною для нашого дослідження є думка В.Гриньової, яка справедливо стверджує, що людина культури – це духовно багата особистість, яка володіє творчими здібностями, віддана своїй справі, захоплена нею, розуміє

необхідність розвитку духовних потреб пізнання й самопізнання, краси, спілкування, пошуку сенсу життя, щастя, має високі ідеали; орієнтована на загальнолюдські цінності, світову й національну духовну культуру і включає знання з основ філософії, етики, естетики, людинознавства й інших гуманітарних предметів [3, с.239], що свідчить про посилення ролі гуманітарних дисциплін в процесі вищої освіти.

Переконлива більшість учених відмічає, що цивілізаційний розвиток українського суспільства передбачає посилення ролі гуманітарних дисциплін у формуванні змісту вищої технічної освіти. Вплив гуманітарних дисциплін у процесі технічної освіти на формування моральних цінностей представників гуманітарно-технічної еліти є предметом досліджень ряду вчених (В.Бабаєв, О.Ігнатюк, І.Карпінський, О.Пономарьов, А.Романовський, Л.Товажнянський, Ю.Юсипук тощо), які акцентують свою увагу на суттєвому посиленні гуманітарної складової професійної освіти.

Посилення ролі гуманітарних дисциплін у змісті вищої технічної освіти має будуватися на наступних принципах: орієнтація діяльності системи технічної освіти на створення умов для духовного, етичного і культурного саморозвитку особистості; глибока фундаментальна і методологічна підготовка студентів у сфері гуманітарного знання, духовного життя людини і суспільства;

освоєння студентами методології пізнання і творчості, практичної діяльності, соціальної поведінки і саморозвитку особистості як вирішальних умов досягнень успіху на життєвому шляху; створення передумов для органічного включення студентів в економічні, соціальні і культурні процеси розвитку світової цивілізації; органічний зв'язок навчального процесу з поза навчальною роботою, сферою дозвілля і відпочинку студентів, широке залучення до викладання у виші діячів науки і культури; демократизація всієї системи технічної освіти та перехід на особистісно-зорієнтоване навчання в цілому.

На думку Е.Лузік, вирішення означеної проблеми можна здійснити лише на основі професійно-творчої підготовки фахівців, розглядаючи її як цілісний процес особистісного й професійного становлення фахівця. Цей процес, на думку вченої, забезпечує умови для самореалізації в навчально-пізнавальній і виховній діяльності та подальший розвиток особистісних і професійних якостей, що сприяють успіху у творчій професійній діяльності. При цьому рівень розвитку творчого потенціалу позначається не тільки на професійній діяльності майбутнього фахівця, а й на самому процесі його життя, тому що в різних видах активності особистості (пізнавальній, світоглядній, трудовій, комунікативній і емоційній) зберігається її творча суть – пошуково-перетворювальна спрямованість [4, с.267].

Вища технічна освіта має дві складові навчально-виховного процесу – це професійно орієнтовані та гуманітарні дисципліни. Останні природно покликані на гуманізацію навчального процесу, націлені на вирішення виховних

завдань, які мають свою соціально-вікову специфіку на різних стадіях реалізації освітніх програм.

Такі дисципліни гуманітарного циклу, як філософія, соціологія, культурологія, політологія, історія, іноземна мова, фізичне виховання, етика та естетика, педагогіка, психологія тощо, що вивчаються у вищій технічній школі, мають природний змістовий потенціал щодо формування всебічно розвиненої, високодуховної, гармонійної особистості. Всі ці дисципліни дають майбутнім фахівцям основні ціннісно-світоглядні орієнтації, вчать мислити і діяти конструктивно та творчо. Інтелектуальний, естетичний, етичний розвиток особистості, підвищення рівня освіти майбутнього фахівця є важливою умовою його професійного самовизначення в подальшій трудовій діяльності.

Без певних філософських, етичних, політологічних, культурологічних уявлень сьогодні неможливо глибоко осмислити дійсність у взаємодії всіх її сторін і зв'язків, в єдності всіх її законів і суперечностей. Відповідно зростає значення і роль навчальних предметів, що сприяють формуванню світоглядної орієнтації студента, усвідомленню ним свого місця і ролі в суспільстві, мети і сенсу соціальної і особистої активності, відповідальності за свої вчинки і вибір форм і напрямів своєї діяльності.

А.Романовський зазначає, що тільки гуманітарна підготовка здатна дати людині можливість зрозуміти складність та багаторівневність буття, поглибити її мислення, забезпечувати цілісність і системність світосприйняття, світорозуміння і світогляду [10, с.133].

Основні завдання педагогічного процесу у виші полягають не тільки в озброєнні студентів системою професійних знань, вмінь і навичок, які забезпечуватимуть ефективну практичну діяльність, а й в забезпеченні цілеспрямованого розвитку духовних сил, інтелектуальних, фізичних і морально-естетичних якостей студента, що спрямований на формування гармонійної особистості, на що природно націлені гуманітарні дисципліни.

Безперечним є той факт, що у вирішенні завдань морально-естетичного виховання студентів важливе значення має гуманітарна змістова складова вищої технічної освіти. Вона полягає в тому, щоб забезпечувати студентів потрібними знаннями, розвивати їхні навчальні здібності, уміння і навички, задовольняти пізнавальні інтереси та потреби, створювати умови для отримання актуальної інформації з питань сучасної політики, права, етики, культурології, психології, педагогіки та ін.

Великий об'єм інформації, який отримують ті, що навчаються, приводить до необхідності віддавати перевагу засвоєнню тієї інформації, яка, із їхньої точки зору, матиме практичне призначення. Проте, на думку С.Власової, для випускника вишу, крім компетентності в своїй спеціальності, важливі його здібності, знання і уміння, пов'язані із здійсненням соціальних і професійних контактів. Не менш значним є і знання індивіда про себе самого як професіо-

нала, так і особистість. У цьому вирішальну роль грають гуманітарні дисципліни, такі як філософія, педагогіка та психологія, культурологія, етика ділового спілкування тощо, які сприяють розвитку здібностей, свідомості і самосвідомості тих, що навчаються, досвіду їх сумісного спілкування, взаємин і взаємодії. Ці дисципліни покликані закласти фундамент у формуванні нової системи цінностей, які допоможуть студентам адаптуватися до умов сучасних суспільно-економічних відносин і розвитку міжнародних контактів [2, с.22-24]. Саме тому вища технічна освіта покликана відповідно реагувати на особливості морально-естетичного виховання студентів, враховувати його закономірності, пропонувати на практиці педагогічні умови, нові технології, які б забезпечували системний характер такого процесу. Досягти цього виявляється можливим, за умови переосмислення морально-естетичного виховання у вищій технічній освіті.

Ряд учених наголошують на формуванні духовних цінностей засобом олюднення знань в процесі навчання у технічному виші (В.Бутенко, А.Кочубей, Л.Кондрашова). В.Бутенко стверджує, що звернення до духовних цінностей у процесі технічної освіти має важливе значення для формування в студентів правильних соціальних та життєвих орієнтирів, визначення власної громадянської позиції, спроможної регулювати поведінку та діяльність у певних життєвих ситуаціях [1, с.225]. Зокрема, О.Плавуцька зазначає, що зміст фахових дисциплін необхідно доповнювати інформацією культурологічного характеру, яка повинна відображати духовні надбання людства, що здатні витончувати сприйняття й мислення студентів [7, с.149].

Аналіз наукової літератури дає можливість стверджувати, що за наявності необхідності посилення гуманітарної складової у формуванні особистості майбутніх фахівців в системі вищої технічної освіти, проблема формування особистості майбутніх фахівців в системі вищої технічної освіти не піднімається педагогічною громадськістю на належний рівень. Оскільки морально-естетичний ідеал в авторській редакції розглядається як особистісне духовно-функціональне утворення, що забезпечує проєкцію емоційно-ціннісного ставлення до морально-естетичних проявів навколишньої дійсності, вважаємо, що гуманітаризація освіти в технічному університеті повинна сприяти формуванню не тільки висококваліфікованого фахівця, а майбутньої освіченої, розвинутої, культурної людини, морально-естетичний ідеал якої буде спонукати постійному саморозвитку впродовж всього життя, зокрема у професійній діяльності.

В умовах набуття вищої технічної освіти в даний час є загальновизнаним, що традиційне розуміння професійної освіти як засвоєння певної суми знань, заснованого на викладанні фіксованих предметів, є явно недостатнім. Основою освіти повинні стати не стільки навчальні предмети, скільки способи мислення і діяльності, світоглядні позиції, стійкі морально-естетичні ідеали,

формування культури особистості. Все це ставить завдання про необхідність включення у вимоги до змісту і рівня підготовки студентів вищих технічних навчальних закладів питання формування морально-естетичної культури студентів, що включає розвиток ідейних переконань, світоглядних позицій, етичних смаків, морально-естетичних ідеалів тощо.

В пошуках таких морально-естетичних орієнтирів доцільно звернутись до дисциплін гуманітарного циклу вищих навчальних закладів, які акумулюють систему загальнолюдських цінностей та ідеалів і які можуть послужити змістом духовного розвитку, гуманізації особистості. Саме під морально-естетичним впливом гуманітарних дисциплін найповніше прокидається і активізується моральний потенціал людини з її почуттями, знаннями, переконаннями, мотивами, нормами поведінки.

Висновки з даного дослідження. Означені напрямки модернізації сучасної технічної освіти не знаходять достатньої реалізації у формуванні морально-естетичного ідеалу студентів засобами дисциплін гуманітарного циклу. Проектуючи зміст освіти і вимоги до рівня підготовки студентів вищих технічних навчальних закладів необхідно знайти місце для формування морально-естетичного ідеалу студентів, що орієнтує на вирішення завдань самопізнання і самореалізації людини. Вище викладене дозволяє обґрунтувати методологічні передумови морально-естетичного розвитку особистості, які полягають у необхідності формування у студентів вищих технічних навчальних закладів морально-естетичного ідеалу, що буде полягати в опануванні духовною культурою як сумою морально-естетичних знань і уявлень, без яких не може виникнути нахил, потяг, інтерес до відповідно значущих предметів і явищ; формуванні і розвитку на основі отриманих знань, здібностей їх сприйняття, які забезпечили б людині можливість емоційно переживати і оцінювати значущі предмети і явища з точки зору моралі і краси; вихованні та розвитку таких якостей, потреб і здібностей, які перетворюють особистість в активного творця морально-естетичних цінностей, дозволяють їй не лише насолоджуватися красою світу, але й активно служити їй.

Список використаних джерел: 1. Бутенко В.Г. Громадянське виховання студентів у системі вищої технічної освіти / В.Г.Бутенко // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. Збірник наукових праць Херсонського національного технічного університету. – Вип.2. – Херсон, 2010. – С.225. 2. Власова С. Взаимодействие естественнонаучного и гуманитарного знания / С.Власова // *Alma mater*. – 2001.– № 12. – С. 22-24. 3. Гриньова В. М. Педагогічна культура майбутнього вчителя як підґрунтя його усій професійної діяльності / В.М.Гриньова // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології: Збірник наукових праць ХНТУ.– Вип.2(5).–Херсон, 2011.– С.235– 241. 4. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С.

693. 5. Лузік Е. Гуманітарна освіта в процесі підготовки спеціалістів профільних ВНЗ України: проблеми та перспективи / Е.Лузік //Філософія освіти. – 2006. – № 2(4) .– С. 266 -276. 6. Педагогічний словник / За ред. М.Д. Чумаченка. – К.: Педагогічна думка, 2001. – 514 с. 7. Плавущка О.П. Розвиток духовних цінностей студентів у ході вивчення дисциплін гуманітарного циклу / О.П.Плавущка // «Український науковий журнал «Освіта регіону». Університет «Україна».– К.– Вид.№2, 2010. – С.149-152. 8. Проект Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/PresidiumMeeting/Documents/110330.pdf> 9. Проект Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки [Електронний ресурс].–

Режим

доступу:

http://mgu.com.ua/index.php?option=com_10. Романовский А.Г. Психолого-педагогическая подготовка в свете концепции формирования гуманитарно-технической элиты / А.Г.Романовский // Харьковская школа психологии: наследие и современная наука / Отв.ред.Т.Б.Хомуленко, М.А.Кузнецов.– Х.:Изд-воХНПУ имени Г.С.Сковороды, 2012.– С.129-139.

Bibliography (transliterated): 1. Butenko V.G. Gromadjans'ke vihovannja studentiv u sistemi viwoї tehničnoї osviti / V.G.Butenko // Aktual'ni problemi derzhavnogo upravlinnja, pedagogiki ta psihologii. Zbirnik naukovih prac' Hersons'kogo nacional'nogo tehničnogo universitetu. – Vip.2. – Herson, 2010. – S.225. 2. Vlasova S. Vzaimodejstvie estestvennonauchnogo i gumanitarnogo znanija / S.Vlasova //Alma mater. – 2001.– № 12. – S. 22-24. 3. Grin'ova V. M. Pedagogična kul'tura majbutn'ogo vchitelja jak pidgruntja jogo usishnoї profesijnoї dijalnosti / V.M.Grin'ova // Aktual'ni problemi derzhavnogo upravlinnja, pedagogiki ta psihologii: Zbirnik naukovih prac' HNTU.– Vip.2(5).–Herson, 2011.– S.235– 241. 4. Enciklopedija osviti / Akad. ped. nauk Ukraїni; golovnij red. V.G. Kremen'. – К.: Jurinkom Inter, 2008. – S. 693. 5. Luzik E. Gumanitarna osvita v procesi pidgotovki specialistiv profil'nih VNZ Ukraїni: problemi ta perspektivi / E.Luzik //Filosofija osviti. – 2006. – № 2(4) .– S. 266 -276. 6. Pedagogičnij slovník / Za red. M.D. Chumachenka. – К.: Pedagogična dumka, 2001. – 514 s. 7. Plavuc'ka O.P. Rozvitok duhovnih cinnostej studentiv u hodi vivchennja disciplin gumanitarnogo ciklu / O.P.Plavuc'ka // «Ukraїns'kij naukovij zhurnal «Osvita regionu». Universitet «Ukraїna».– К.– Vid.№2, 2010. – S.149-152. 8. Proekt Koncepції gumanitarnogo rozvitku Ukraїni na period do 2020 r. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.nas.gov.ua/PresidiumMeeting/Documents/110330.pdf> 9. Proekt Nacional'noї strategії rozvitku osviti v Ukraїni na 2012-2021 roki [Elektronnij resurs].– Rezhim dostupu: http://mgu.com.ua/index.php?option=com_10. Romanovskij A.G. Psihologo-pedagogičeskaja podgotovka v svete koncepcii formirovanija gumanitarno-tehničeskoj jelity / A.G.Romanovskij // Har'kovskaja shkola psihologii: nasledie i sovremennaja nauka / Otv.red.T.B.Homulenko, M.A.Kuznecov.– H.:Izd-voHNPU imeni G.S.Skovorody, 2012.– S.129-139.

О.О.Гуцоляк

**РОЛЬ ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ ЯК СКЛАДОВОЇ ФОРМУВАННЯ
ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ТЕХНІЧ-
НОЇ ОСВІТИ**

У статті розглядається роль гуманітарної підготовки в системі вищої технічної освіти, аналізується оцінка вченими гуманітарної освіти як складової процесу формування особистості майбутніх фахівців в системі вищої технічної освіти; розглядаються можливості потенціалу гуманітарних дисциплін в процесі формування морально-естетичного ідеалу.

О.О.Гуцоляк

**РОЛЬ ГУМАНІТАРНОЙ ПОДГОТОВКИ КАК СОСТАВЛЯЮЩЕЙ
ФОРМИРОВАНИЯ ЛИЧНОСТИ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА В СИС-
ТЕМЕ ВЫСШЕГО ТЕХНИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ**

В статье рассматривается роль гуманитарной подготовки в системе высшего технического образования, анализируется оценка учеными гуманитарного образования как составляющей процесса формирования личности будущих специалистов в системе высшего технического образования; рассматриваются возможности потенциала гуманитарных дисциплин в процессе формирования нравственно-эстетического идеала студентов.

O.Gutsolyak

**HUMANITARIAN ROLE OF TRAINING AS A COMPONENT OF
THE FORMATION OF FUTURE EXPERTS IN THE HIGHER TECHNICAL
EDUCATION**

The article examines the role of humanitarian training in higher technical education, assessment scientists analyzed liberal education as part of the process of formation of future professionals in higher technical education; considered potential opportunities humanities in the formation of moral and aesthetic ideal.

Стаття надійшла до редакції 06.11.2012

УДК 37.032

*В. Н. Кобец
г. Харьков, Украина*

**РОЛЬ ЦЕННОСТНЫХ ОРИЕНТАЦИЙ
В ФОРМИРОВАНИИ САМОЭФФЕКТИВНОСТИ СТУДЕНТОВ**

Постановка проблемы. Подготовка к профессиональной деятельности предполагает формирование и развитие ценностно-смысловых компонентов самосознания. Ценностные ориентации представляют собой не только системное единство, определяющее целостность развития личности, но и